

Ny
publikation
på vej!

Sæt **politisk retning** for en bæredygtig udvikling på socialområdet

12 anbefalinger til at skabe politisk
handlerum på socialområdet

Udvidet udgave kommer inden længe!

Introduktion til anbefalingerne

Hvorfor politiske anbefalinger på socialområdet?

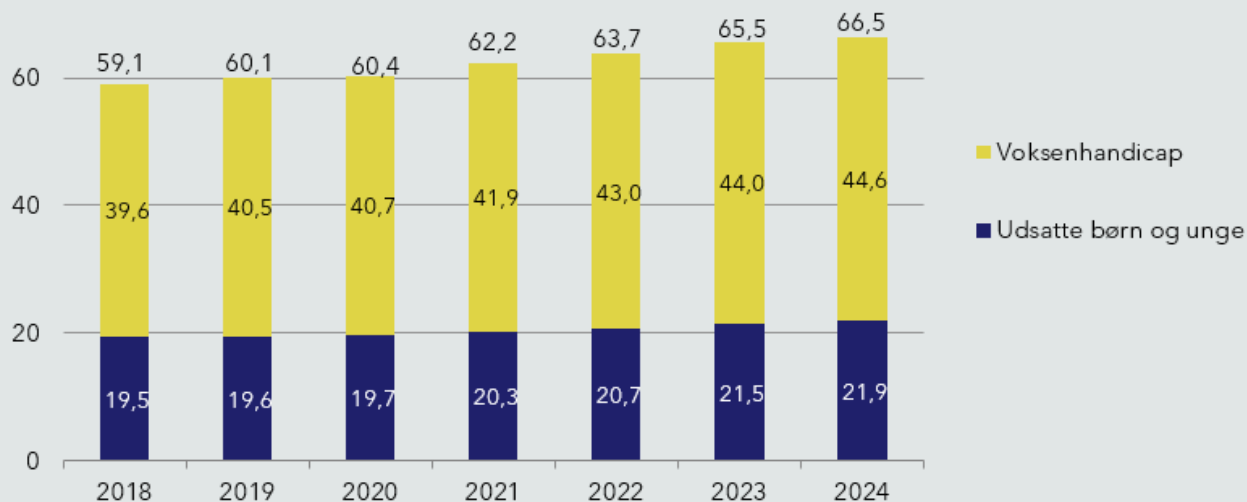

Udfordringen er kendt. Vi har de seneste mange år set **en markant vækst i udgifterne til socialområdet**, og mange kommuner oplever, at det er svært at få greb om udgiftsvæksten og med god grund. Det er **svære lovgivningsmæssige rammer**, som vi arbejder inden for på socialområdet. Manglende fleksibilitet i visitationen, flere borgere med komplekse behov, en udfordret kapacitet i kommunale tilbud, stigende priser i private tilbud og svære vilkår for udgiftsstyring på herberg og krisecentre er blot nogle af de udfordringer, vi i kommunerne er oppe imod, når vi forsøger at tøjle udgifterne.

Mens vi arbejder på at forbedre de lovgivningsmæssige rammer og skabe bedre forudsætninger for faglig og økonomisk styring, er der heldigvis også noget vi i kommunerne – som politikere og i forvaltningen – **kan gøre lokalt** for at få en bedre forståelse for udgiftsudviklingen og sætte ind med de rette indsatser. Og mange kommuner har allerede sat en lang række initiativer i gang for at styre økonomien og begynder at kunne se **resultaterne af de hårde arbejde**.

Vi har indsamlet disse erfaringer og omsat dem til **konkrete anbefalinger med kommunale cases**, der demonstrerer, hvordan anbefalingerne kan omsættes til lokal virkelighed. Fælles for anbefalingerne er, at **politisk retning** og fokus på **samspillet mellem politikere og forvaltning** er af afgørende betydning for at lykkes. Som politikere spiller I en vigtig rolle, og vi håber med denne publikation at kunne videreformidle de gode erfaringer og være med til at tydeliggøre **det politiske handlerum** i arbejdet med faglig og økonomisk styring på socialområdet.

Mia. kr. 25-pl

Kilde: Danmarks Statistik, opgavekorrigeret

Formålet med anbefalingerne

- Tydeliggøre **det politiske handlerum** med konkrete og handlingsanvisende greb
- Sætte fokus på **samspillet mellem politikere og forvaltning** – hvem har hvilke opgaver?
- Give **konkrete eksempler** på kommuner, som skaber resultater

Anbefalingerne skal give anledning til fælles drøftelser og refleksion i det enkelte byråd – *hvor er I allerede gode, og hvor er der fortsat potentialer for at styrke indsatsen?*

Overblik over de 12 anbefalingen

Kort om anbefalingerne

De 12 anbefalinger er opdelt i to kategorier:

- **Tag politisk stilling.** Politiske drøftelser, som kan være med til at sætte retning og skabe bedre rammer for kommunens faglige og økonomiske styring
- **Samarbejde med forvaltningen.** Vigtige styringstiltag, som skal understøtte et godt samspil mellem politikere og forvaltning.

Anbefalingerne er **ikke rangeret ift. vigtighed**. Det er således op til den enkelte kommune at afgøre, hvor de lokale udviklingspotentialer er størst.

Anbefalingernes opbygning i den nye publikation

KL

Hver anbefaling udarbejdes efter følgende disposition:

- Baggrund og økonomiske rationaler ved at følge anbefalingen
- Infobokse: Fx ”Relevante KL-værktøjer” eller ”Loven siger...”
- Kommunale cases
- Refleksionsspørgsmål til egen kommune

Tag politisk stilling

Udnyt potentialerne i den nye lovgivning, som skaber bedre rammer for økonomisk styring

Afstem og skab politisk tydelighed om det lokale serviceniveau

Tilpas tilbudsvifte og kapacitet, så den matcher borgernes behov

Styrk det tværfaglige samarbejde på tværs af fagområder og udnyt kompetencer og viden på tværs af organisationen

Styrk faglighed og kvalitet i indsatserne med fokus på borgerens udvikling og ressourcer

Vær med til at styrke det tværkommunale samarbejde og sæt fokus på fælles kapacitetsopbygning og tilgange til markedet på socialområdet

Samarbejde med forvaltningen

Gør budgettet til et aktivt styringsværktøj med konkrete forudsætninger om pris og indsatser

Stil krav om brugen af data og få indsigt i, hvad der driver udgifterne lokalt

Lad støttebehov og ikke diagnoser styre indsatsen

Sæt fokus på faglige og økonomiske hensyn i visitation

Vær nysgerrige på forskellige måder at måle effekt og progression i indsatserne

Styrk jeres indkøbspraksis og skab gennemsigtighed mellem pris og kvalitet

Tag politisk stilling

6 anbefalinger til at skabe politisk
handlerum på socialområdet

Udnyt **potentialerne i den nye lovgivning**, som skaber bedre rammer for økonomisk styring

Med afsæt i anbefalingerne fra Ekspertudvalget på socialområdet er der i løbet af det seneste år indgået en række politiske aftaler, som tilsammen skal give kommunerne bedre muligheder for at styre økonomien på socialområdet. Nogle initiativer er allerede trådt i kraft (bl.a. nye regler om magtanvendelser), mens andre initiativer forventes at blive omsat til lovgivning inden længe (bl.a. beløbsgrænse for meromkostninger på valg af alternative tilbud). Det er dog op til den enkelte kommune at høste gevinsterne af de nye rammer. Som politikere kan I være med til at understøtte kommunens strategiske indsats for at udnytte potentialerne i den nye lovgivning, fx ved at justere takster i egne tilbud og genforhandle priser hos eksterne leverandører.

KL

Afstem og skab politisk tydelighed om **det lokale serviceniveau**

Et politisk vedtaget serviceniveau er vejledende retningslinjer, der kobler borgernes støttebehov til kommunens indsatser, herunder indsatstype (§), intensitet, faglig tilgang samt forventninger til progression og opfølgning. Serviceniveauer kan således være med til at tydeliggøre – både for borgere, forvaltning og leverandører – hvad man kan forvente at få af hjælp og støtte fra kommunen.

Tilpas **tilbudsvifte og kapacitet**, så den matcher borgernes behov

Det er i den faglige og økonomiske styring vigtigt at have en politisk strategi for kommunens tilbudsvifte. Tilbudsviften skal indeholde den rette variation og kapacitet, som gør det muligt at indplacere borgerne efter aktuelt behov og løbende justere indsatsen i takt med, at behovene udvikler sig. Ved løbende at tilpasse tilbudsviften til efterspørgslen kan kommunen sikre et bedre match mellem borger og tilbud samt mindske behovet for at købe dyre pladser ude i byen og minimere tomgang i kommunens egne tilbud, der hvor det er muligt og giver økonomisk mening for kommunen selv at løfte indsatsen.

KL

Styrk det **tværfaglige samarbejde** på tværs af fagområder og udnyt kompetencer og viden på tværs af organisationen

Som politikere kan I være med til at skabe gode rammer for det tværfaglige samarbejde mellem medarbejdere på tværs af fagområder og funktioner. Det gælder fx, når der skal sikres koordination mellem de indsatser, som den enkelte borger er omfattet af, eller når der er behov for at sikre sig et kendskab til borgerens behov og udfordringer – fx i overgangen mellem børne- og voksenområdet eller i snitfladerne til indsatserne på almenområdet, herunder beskæftigelses-, sundheds- og ældreområderne. Politisk kan der ligeledes være behov for at afstemme strategier og indsatser mellem de enkelte fagudvalg.

Styrk **faglighed og kvalitet** i indsatserne med fokus på borgerens udvikling og ressourcer

En central del af formålene i både Serviceloven og Barnets Lov handler om at iværksætte de rigtige indsatser, som enten opretholder eller udvikler borgernes ressourcer, så de i videst muligt omfang får mulighed for at leve et selvstændigt liv. I kan som politikere være med til at understøtte, at kommunen har en strategi for faglig udvikling og brugen af forskningsbaserede metoder med dokumenterede effekter, så borgerne hjælpes godt videre og gøres i stand til at stå på egne ben.

KL

Vær med til at styrke det **tværkommunale samarbejde** og sæt fokus på fælles kapacitetsopbygning og tilgange til markedet på socialområdet

Som politikere kan I iværksætte mange lokale tiltag, som har betydning for udgiftsudviklingen, men der er også fortsat et stort potentiale forbundet med at arbejde endnu tættere sammen i geografiske klynger for at sikre den rette kapacitet i kommunale tilbud og styrke kommunernes fælles forhandlingsposition, når der købes ind på det private marked.

Samarbejde med forvaltningen

6 anbefalinger til at styrke samarbejdet
med forvaltningen

Gør budgettet til et aktivt styringsværktøj med konkrete forudsætninger om pris og indsatser

For at et budget kan understøtte den løbende økonomiske styring skal det være baseret på realistiske prognoser, som beskriver forventninger til udviklingen i priser og borgere fordelt på de enkelte indsatser. Forventningerne kan med fordel være baseret på få relevante nøgletal, som I på udvalgsmøderne løbende præsenteres for og aktivt kan forholde jer til, når I følger op på økonomien. Det vil give jer mulighed for at sætte ind, når de første tegn på udfordringer i budgettet opstår.

KL

Stil krav om **brugen af data** og få indsigt i, hvad der driver udgifterne lokalt

Som politikere kan I være med til at understøtte organisationens aktive brug af data. Selvom de fleste kommuner oplever et stigende udgiftspres på socialområdet, så er de underliggende årsager langt fra altid ens i de enkelte kommuner. En forudsætning for at kunne klargøre, hvad der driver udgifterne og sætte ind med de rette tiltag, er brugen af retvisende data om både priser og aktiviteter. Og her kan tværkommunal benchmarking være med til at give indblik i, hvor jeres kommune ligger højt og lavt i forhold til kommuner med nogenlunde de samme rammevilkår.

Lad **støttebehov** og ikke diagnoser styre indsatsen

Kommunerne har i dag fokus på at sikre en grundig afdækning af borgernes funktionsniveau med udgangspunkt i anerkendte metoder, herunder VUM 2.0 og ICS. Flere kommuner oplever dog et stigende pres fra borgere og pårørende, som mener at kunne gøre krav på en indsats med henvisning til en specifik diagnose. Det er her vigtigt at sikre politisk opbakning til de faglige metoder til afdækning af støttebehov for at kunne sikre ensartet sagsbehandling i henhold til det lokale serviceniveau. Borgere med den samme diagnose eller handicap vil i forskellig grad være i stand til mestre livet og derfor have forskellige støttebehov.

KL

Sæt fokus på **faglige og økonomiske hensyn** i visitation

Som politikere kan I være med til at understøtte, at kommunen har blik for både faglige og økonomiske hensyn i visitationen og dermed sikrer en effektiv ressourceanvendelse, når borgere visiteres til tilbud. Ved at støtte op om en række faste principper og godkendelsesprocedurer kan I være med til at fremme den økonomiske bevidsthed, når der træffes valg mellem forskellige tilbud, der imødekommer borgernes behov og stilles krav til den løbende opfølgning.

Vær nysgerrige på forskellige måder at måle **effekt og progression** i indsatserne

Som politikere kan I understøtte organisationens fokus på at sikre en kontinuerlig opfølgning på de iværksatte indsatser. Allerede når kommunen indgår aftale med en leverandør, skal der stilles krav om brugen af evidensbaserede metoder samt den løbende dialog og dokumentation, så kommunen er i stand til at holde leverandøren op på forventninger til kvalitet og udvikling mod borgernes mål. Det er her vigtigt, at både indsats og pris løbende justeres og genforhandles i takt med at behovene ændrer sig.

KL

Styrk jeres **indkøbspraksis** og skab gennemsigtighed mellem pris og kvalitet

Som politikere kan I være med til at sætte strategisk retning for og understøtte, at myndighed evt. med hjælp fra indkøbsfunktionen har blik for løbende at opstille krav og forhandle de rette vilkår og priser hjem, når kommunen køber sociale indsatser hos eksterne leverandører. Det gælder fx muligheden for at sende opgaver i udbud, indgå et strategisk samarbejde med få udvalgte leverandører, øge brugen af standardkontrakter mv.

Spørgsmål eller forslag?

Kontakt specialkonsulent Line Bachmann Lund
(LIBL@KL.dk)

